

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Deseño de Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación I
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Escenografía
ITINERARIO	
CURSO	2º
CRÉDITOS ECTS	2
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADORA	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTE	Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez Contacto: diasdeluz@gmail.com / alejandra.montemayor@edu.xunta.es
DESCRIPCIÓN	Estudo da natureza da luz e os seus aspectos físicos. Coñecemento de magnitudes e principios fundamentais. Estudo das fontes de luz. Fundamentos teóricos e prácticos do equipo técnico preciso na iluminación teatral
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os desenvolvidos no 1º curso de Escenografía.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego x Castelán X Inglés X
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
EE1	EE1. Concibir as ideas e propostas que fundamentan a creación do deseño, explorando a dinámica do espazo, do corpo e da luz, valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.
EE2	Proxectar a composición do deseño a través do uso do coñecemento dos procedementos técnicos e de representación.
EE5	Estudar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Obter os coñecementos técnicos precisos e iniciarse nos criterios estéticos no eido da iluminación teatral que no futuro acheguen ao alumnado a ser quen de plantexar e executar un deseño de iluminación a través da dramaturxia da luz.	T2, T8, T13, X6, EE1, EE2, EE5

2. Coñecer os diferentes aspectos relacionados coa luz, as súas peculiaridades, o seu comportamento e natureza física.	T2, T8, X6	
3. Comprender a relación entre o traballo do/a iluminador/a, o/a escenógrafo/a, o/a figurinista e o/a director/a de escena.	T3, T8, T13, EE5	
4. Potenciar a posta en común e fomentar o respecto tanto ás persoas como aos materiais empregados	T8	
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. O ollo humano	1.1. Anatomía e vía visual. 1.1.1. Partes do ollo humano e as súas funcións. 1.1.2. Formación de imaxes. 1.1.3. Fotorreceptores. 1.2. Curva de sensibilidade. 1.2.1. Visión fotópica, escotópica e mesópica. 1.2.2. Efecto Purkinje. 1.3. Respostas do ollo ante a luz. 1.3.1. Acomodación. 1.3.2. Adaptación. 1.3.3. Deslumbramiento. 1.3.4. Fatiga e postimáxen	0.5
2. Natureza e aspectos físicos da luz.	2.1. Natureza física da luz. 2.2. Ondas electromagnéticas. 2.2.1. Lonxitude de onda. 2.2.2. O espectro visíbel. 2.2.3. Espectro continuo e descontinuo.	0.5
3. Propiedades ópticas da materia.	3.1. O comportamento de materia ante a luz. 3.1.1. Reflexión. 3.1.2. Absorción. 3.1.3. Transmisión. 3.1.4. Refracción. 3.1.5. Interferencia. 3.1.6. Dispersión. 3.1.7. Polarización. 3.2. As lentes 3.2.1. Lentes cóncavas. 3.2.2. Lentes convexas. 3.2.3. Lentes plano – convexas. 3.2.3. Lentes Fresnel. 3.2.4. Lentes concentradoras. 3.2.5. Distancia focal.	2
4. Magnitudes luminosas fundamentais.	4.1. Magnitudes fotométricas. 4.1.1. Fluxo luminoso.	0.5

	<p>4.1.2. Intensidade luminosa.</p> <p>4.1.3. Luminancia.</p> <p>4.1.4. Iluminancia.</p> <p>4.1.5. Rendemento luminoso.</p> <p>4.2. Aparatos de medición luminosa.</p> <p>4.3. O sólido fotométrico.</p> <p>4.4. Curvas fotométricas.</p>	
5. A cor.	<p>5.1. Natureza da cor.</p> <p>5.1.1. O espectro visíbel.</p> <p>5.1.2. A cor dos corpos.</p> <p>5.1.3. Lonxitude de onda.</p> <p>5.1.4. Distribución espectral.</p> <p>5.1.5. Temperatura de cor.</p> <p>5.1.6. A síntese aditiva.</p> <p>5.2. Sistemas de clasificación da cor.</p> <p>5.2.1. A esfera de Runge.</p> <p>5.2.2. O sólido de Ostwald.</p> <p>5.2.3. O NCS estándar.</p> <p>5.2.4. O sistema Munsell.</p> <p>5.2.5. Diagrama cromático CIE.</p> <p>5.3. Os filtros</p> <p>5.3.1. Efecto de cor.</p> <p>5.3.2. Correctores.</p> <p>5.3.3. Difusores.</p> <p>5.3.4. Densidade neutra.</p> <p>5.3.5. Dicroicos.</p> <p>5.4. Psicoloxía da cor.</p> <p>5.4.1. Diferenciación entre cor pigmento e cor luz.</p> <p>5.4.2. Luz e cor no personaxe.</p> <p>5.5. Modificación dos elementos escénicos a través da cor.</p> <p>5.6. Percepción visual aplicada á iluminación.</p>	2
6. Fontes de luz	<p>6.1. Tipos de lámpadas.</p> <p>6.1.1. Lámpadas incandescentes.</p> <p>6.1.1.1. Stándard.</p> <p>6.1.1.2. Halóxena.</p> <p>6.1.1.3. Reflectora.</p> <p>6.1.2. Lámpadas de descarga.</p> <p>6.1.2.1. Vapor de mercurio.</p> <p>6.1.2.1.1. Baixa presión.</p> <p>6.1.2.1.2. Alta presión.</p> <p>6.1.2.1.3. Luz mesturada.</p> <p>6.1.2.1.4. Haloxenuros metálicos.</p> <p>6.1.2.1. Vapor de sodio.</p> <p>6.1.2.1.1. Baixa presión.</p> <p>6.1.2.1.2. Alta presión.</p> <p>6.1.3. Lámpadas de inducción.</p> <p>6.1.4. Lámpadas de xenón.</p>	1.5

	<p>6.1.5. Tubos luminiscentes.</p> <p>6.1.6. Paneis electroluminiscentes.</p> <p>6.1.7. Láser.</p> <p>6.1.8. Fibra óptica.</p> <p>6.1.9. LEDs</p> <p>6.1.9.1. OLEDs</p> <p>6.1.10. Quimioluminiscencia.</p> <p>6.2. Factores a ter en conta.</p> <p>6.2.1. IRC: sistema de clasificación.</p> <p>6.2.2. Distribución espectral.</p> <p>6.2.3. Curvas de distribución luminosa.</p> <p>6.2.4. Depreciación da eficiencia luminosa.</p>	
7. Os proxectores de luz teatral	<p>7.1. Panoramas.</p> <p>7.2. PAR-64.</p> <p>7.3. P/C.</p> <p>7.4. Fresnel.</p> <p>7.5. Recorte.</p> <p>7.6. Cañón.</p> <p>7.7. Beam.</p> <p>7.8. Svoboda.</p> <p>7.9. Estroboscópicos.</p> <p>7.10. Robotizados.</p>	2
8. Ubicación dos proxectores.	<p>8.1. Iluminación frontal.</p> <p>8.1.1. Frontal pura.</p> <p>8.1.2. Frontolateral.</p> <p>8.2. Iluminación lateral.</p> <p>8.2.1. Lateral pura.</p> <p>8.2.2. Lateral dende vara</p> <p>8.3. Iluminación de contra.</p> <p>8.4. Iluminación cenital.</p> <p>8.5. Iluminación contrapicada.</p> <p>8.6. Iluminación rasante.</p>	1
9. Esquemas básicos de iluminación.	<p>9.1. Esquemas de luz xeral.</p> <p>9.1.1. O aforado da caixa escénica e a luz xeral.</p> <p>9.1.2. Sistema Mc Candles.</p> <p>9.1.3. Sistema de triangulación.</p> <p>9.1.4. Outros esquemas de luz xeral.</p> <p>9.2. Características propias dos diferentes espectáculos.</p> <p>9.2.1. Teatro clásico.</p> <p>9.2.2. Teatro contemporáneo.</p> <p>9.2.3. Ballet clásico.</p> <p>9.2.4. Danza contemporánea.</p> <p>9.2.5. Ópera.</p> <p>9.2.6. Musical.</p> <p>9.2.7. Cabaret.</p> <p>9.2.8. Rock.</p>	2.5

	9.3. Luces puntuais e de efecto. 9.4. Psicoloxía do personaxe. 9.4.1. Modificación das características psico-físicas do personaxe a partires da situación e dirección dos proxectores.			
10. Infraestrutura teatral para a iluminación.	10.1. Varas manuais e electrificadas. 10.2. Truss. 10.3. Torres de rúa. 10.4. Circuitos e conexións. 10.5. Cicloramas. 10.6. Panoramas. 10.7. Proxectores	0.5		
11. O control da luz.	11.1. Dimmer 11.2. Patch. 11.3. Protocolo DMX-512. 11.4. A mesa de luces	0.5		
12. Traballos en torno á iluminación.	13.1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura...	1		
TOTAL SESIÓNS		14		
5. PLANIFICACIÓN DOCENTE				
Actividade / Número de horas		Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Sesión maxistral.		10	4	14
Actividades introductorias.		8	2	10
Prácticas de aula: resolución de problemas e exercicios.		6	2	8
Titoría docente.		2	6	8
Actividades de avaliación. Probas		4	16	20
TOTAL		30	30	60
PORCENTAXE		50%	50%	
6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE				
Actividades	Descrición			
Sesións maxistrais.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral.			
Actividades introductorias.	Faranse no teatro, realizando unha práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.			
Prácticas de aula: resolución de problemas e exercicios.	Desenvolveranse baixo a supervisión da docente, aplicando os contidos aprendidos.			
Titorías docentes.	Asesoramento sobre os diversos temas que compoñen a programación tanto de xeito teórico como teórico-práctico.			
7.ATENCIÓN PERSONALIZADA				
Afondamento nos coñecementos	O alumnado que desexe afondar en calquera dos temas indicados nesta guía docente poderá solicitalo á profesora.			
8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN				

8.1 Avaliación ordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Realización de probas escritas sobre os coñecementos teóricos acadados.	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	80%
Asistencia a clase, puntualidade, participación...	T13	20%
Nota 1: O 10% de faltas de asistencia a clase suporá a perda de avaliación continua.		
8.2. Avaliación extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun video no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X6, EE1, EE2, EE5	30%
Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora para concretar os aspectos deste traballo.		
Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.		
Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.		
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun video no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X6, EE1, EE2, EE5	30%
Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora para concretar os aspectos deste traballo.		
Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.		
Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.		
9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS		
Referencias básicas		
GALLARDO, SUSANA (2007): <i>Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información</i> . Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.		
KELLER, MAX (1999): <i>Light fantastic (Licht fantastic)</i> , PRESTEL, München		
KUEPPERS, Harald (1985): <i>Fundamentos de la teoría de los colores</i> , Ed. Gustavo Gili, Barcelona.		
MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): <i>Un discurso de la luz</i> . Editado por Erco, Alemania.		
MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): <i>Electricidad I, Teoría básica y prácticas</i> . Marcombo Ediciones Técnicas.		
MARTIN, FRANCO (2005): <i>Manual práctico de iluminación</i> . Ed. A. Madrid Vicente.		
MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): <i>Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación</i> . Editorial Ñaque. Ciudad Real.		
SIRLIN, ELI (2006): <i>La luz en el teatro. Manual de iluminación</i> . Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral. Buenos Aires.		
Referencias complementarias		
APPIA, ADOLPHE (2000): <i>La música y la puesta en escena</i> . Asociación de Directores de Escena, Madrid.		

- BACHELARD, G. (1986): *La poética del espacio*. Ed. F.C.E. México.
- BOVA, BEN (2004): *Historia de la luz*. Ed. Espasa Forum. Colección Ensayo y Pensamiento. México.
- DAVIS, Tony (2002): *Escenógrafos*, Ed. Océano. Barcelona.
- HELLER, EVA (2004): *Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón*. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- HOWARD, PAMELA (2004): *Escenografía*. Ed. Galaxia, Biblioteca de Teatro. Vigo.
- LOISELEUX, JACQUES (2004): *La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz*. Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.
- PRÁKEL, DAVID (2008): *Iluminación*. Ed. Blume, Barcelona.
- SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): *Dramaturgias de la imagen*. Universidad de Castilla la Mancha.
- SANDSTRÖM, ULF (1997): *Stage Lighting Controls*. Ed. Focal Press. Reino Unido.
- VV.AA *Tectónica. Monografías de arquitectura, tecnología y construcción. Nº24: Artificial*. ATC Ediciones. Madrid.
- VV.AA. *Tectónica. Monografías de arquitectura, tecnología y construcción. Nº26: Natural*. ATC Ediciones. Madrid.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

- Para superar esta disciplina todas as partes avaliadas deberán ser superadas.
- Atención á diversidade: ao tratarse dunha materia cunha parte práctica, valorarase cada posible situación de xeito particular para garantir unha resposta ás necesidades temporais ou permanentes de todo o alumnado.

